

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

SOCIALINIS VERSLAS IR SOCIALINĖS INOVACIJOS

Parengė:

KLAIPĖDOS
VALSTYBINĖ
KOLEGIJA

SMK
SOCIALINIŲ MOKSLŲ
KOLEGIJA

ŠIAULIŲ
UNIVERSITETAS

ŠIAULIŲ
VALSTYBINĖ
KOLEGIJA

2019

Klaipėda-Šiauliai

MOKYMŲ TEMŲ (MOKYMŲ PROGRAMŲ) APRAŠYMAS

Veiklos Nr.		2.2.1.		
Programos pavadinimas		Socialinis verslas ir socialinės inovacijos		
Tikslinė grupė		<i>Studentai</i>		
Programos dėstymo trukmė val. vienam dalyviui		Preliminarus dalyvių skaičius vnt.	Preliminarus grupių skaičius vnt.	Preliminari bendra programos trukmė projekte val.
1		2	3	4=1*2
24 (8)		120	10	24
Teoriniai mokymai val. vienam dalyviui	Praktiniai mokymai val. vienam dalyviui			
12	12			

Dėstytojo Vardas, Pavardė	Turimas išsilavinimas	Dėstytojo dėstymo patirtis metais	Dėstytojo darbo patirtis dėstomo dalyko srityje metais
5	6	7	8
Vita Juknevičienė	Vadybos krypties mokslų daktaro kvalifikacija	13 metų	10 metų
Laura Sėlenienė	Medijų ir komunikacijos magistras	3 metai	3 metai
Aurelija Žebrauskaitė	Socialinio darbo praktikos magistras	11 metų	11 metų
Akvilė Virbalienė	Socialinių mokslų daktarė (Edukologijos) kryptis	14 metų	14 metų
Eglė Brezgytė	Teisės magistras	5 metai	3 metai

ĮVADAS

Mokymų programa parengta pagal projektą „KURK: kurianti, unikali, rūpestinga karta“ Nr. 09.3.1-ESFA-K-731-01-0039, finansuojamą Europos socialinio fondo lėšomis.

Viena iš projekto veiklų – mokymų modulio "Socialinis verslas ir socialinės inovacijos " parengimas.

Mokymų tikslas – ugdyti aukštųjų mokyklų studentų verslumą, formuojant praktinio verslumo kompetencijas ir įgūdžius, plėtojant jų galimybes realizuoti save, atrandant prasmingos ir naudingos veiklos, įsitvirtinant darbo rinkoje, įgyjant gyvenimiškos naudingos patirties.

1. PROGRAMOS APIBŪDINIMAS

1.1. Programos tikslas:

ugdyti aukštųjų mokyklų studentų verslumą, formuojant praktinio verslumo kompetencijas ir įgūdžius, plėtojant jų galimybes realizuoti save, atrandant prasmingos ir naudingos veiklos, įsitvirtinant darbo rinkoje, įgyjant gyvenimiškos naudingos patirties.

1.2. Programos uždaviniai (Programos uždaviniai atitinka Programos tikslą):

1.2.1. Supažindinti su pagrindiniais socialinio verslo pradžios sėkmės faktoriais ir galimybėmis.

1.2.2. Išmokyti įsivertinti asmeninį pasirengimą, atsakomybę ir motyvaciją formuojant partnerystę su bendruomenę siekiant spręsti socialines problemas.

1.2.3. Išmokyti parengti socialinio verslo modelį taikant socialines inovacijas versle.

1.2.4. Mokyti individualiai sudaryti veiklos planą, atlikti finansinius skaičiavimus ir rizikos vertinimą bei įgyvendinti verslo idėją.

1.3. Programos įgyvendinimo rezultatų pritaikymas praktikoje (kaip Programa yra pritaikyta dabartinei situacijai Lietuvoje. Ar rezultatus galima naudoti praktinėje veikloje? Ar Programos tikslas realus, o uždaviniai atitinka Programos tikslą):

Europos Sąjungos politikoje akcentuojama ir socialinio verslo kryptis, kuri dera su tokiomis sritimis kaip socialinis dialogas, teisingumas ir pagrindinės teisės, švietimas, profesinis mokymas ir jaunimo politika, moksliniai tyrimai ir inovacijos, verslumas, sveikata, ES plėtra ir išorės santykiai, bendra ekonominė politika (Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas..., 2011). „Socialinis verslas – tai verslo modelis, pagal kurį, išnaudojant rinkos mechanizmą, pelno siekimas susiejamas su socialiniais tinklais ir prioritetais“ (Stroputė, Kairytė, 2016, p. 6). Teigiama, kad kas ketvirta Europos Sąjungoje įsteigiama nauja įmonė yra socialinė įmonė, o augantis bendras Lietuvos verslumo lygis kuria tinkamą terpę socialinio verslo plėtrai Lietuvoje (LR Finansų ministerija, 2016). ES pasirinko socialinį verslą kaip vieną pagrindinių įrankių kovoti su nedarbu ir augančia socialine atskirtimi, nes unikalus jo modelis efektyviai sprendžia opias regiono problemas (Versli Lietuva, 2016). Taigi, ir Lietuvos jaunimas, norintis kurti savo verslą, turėtų ieškoti socialinio verslo galimybių, kad ne tik išspręstų savo užimtumo klausimą, bet ir prisidėtų prie visuomenės gerovės, socialinių Lietuvos problemų sprendimo.

Siekiant atliepti socialinio verslo poreikį ir tendenciją, mokymų programa sudaro galimybes skirtingų studijų krypčių studentams įsisavinti žinias, ugdyti gebėjimus identifikuoti socialinio verslumo galimybes ir pateikti socialinės vertės pasiūlymą. Programos tikslas ir uždaviniai koreliuoja tarpusavyje, uždaviniai nuosekliai atskleidžia išsikeltą mokymų tikslą, pati mokymo programa konstruojama pagal uždavinius.

1.4. Programos dėstymo metodai (Mokymo metodai leis pasiekti Programos tikslą ir uždavinius. Programos aprašyme yra aiškiai ir detalai aprašomi numatomi naudoti mokymo metodai (paskaitos, darbas grupėse, diskusijos, atvejų aptarimas, simuliacijos ir pan.), pateikiamos praktinės užduotys ir pan.):

Eil. Nr.	METODAS	METODO APIBŪDINIMAS
1.	Paskaita	Mokymo metodas naudojamas naujos informacijos pateikimui didelei auditorijai viešo kalbėjimo būdu. Paskaita perteikiama tiek informacijos, kiek dalyviai vienu metu gali įsiminti, esminė informacija pakartojama keletą kartų; informacija perteikiama pagal trijų dalių struktūrą: intriguojanti pradžia (įvadas), įtikinantis vidurys (dėstymas) ir stipri pabaiga.
2.	Ledlaužis	Šis metodas bus naudojamas siekiant susipažinti su mokymų dalyviais, užtikrinti psichologiniam apšilimui mokymo procese. Mokymų dalyviai turės dvi minutes pasiruošti ir pristatyti save – pasakyti savo vardą, koks gyvūnas ir kodėl jį atskleidžia kaip asmenybę, jeigu galėtų išspręsti vieną pasaulio problemą, kokią pasirinktų. Tai situacija, kai mokymų dalyviai laisvai reiškia savo mintis, kiekvienas išklauso, suvokia, jaučia kitą grupės narį.
3.	Minčių lietus	Šiuo mokymo metodu siekiama greitai išgeneruoti kuo daugiau idėjų proceso/problemos suvokimui/sprendimui. Nugalėti mąstymo inerciją, stereotipus, įtraukti studentus į bendrą idėjų generavimo procesą. Klasikinis minčių lietaus metodas yra skirstomas į dvi fazes: idėjų generavimas ir jų vertinimas; idėjų analizavimas (tai daro ekspertai, šiuo atveju programos dėstytojai, kurie taiko aukščiausius konvergentinio mąstymo standartus, transformuoja pateiktas idėjas į galimybes įgyvendinti.
4.	Diskusija	Tai toks metodas, kai mokymų dalyviai bendrauja tarpusavyje: vienas gali paklausti, kitas jam atsakyti. Dėstytojas paprastai stebi visą tą sąveiką, netiesiogiai jai vadovaudamas, rodydamas iniciatyvą, reziumuodamas, sprenddamas ginčus. Diskusija ugdo sugebėjimą kritiškai mąstyti, skatina mokyti pagrįsti savo nuomonę faktais, apibrėžimais, sąvokomis ir dėsniais, moko diskutuoti. Tik diskutuojant galima išmokti išklaudyti kitą, įvertinti jo argumentus, aiškiai suformuluoti savo požiūrį, susitelkti ties svarbia problema ir nepasiduoti emocijoms. Diskusijų metodas lavina iškalbą. Diskutuodami mokymų dalyviai mokosi aiškiai reikšti savo mintis ir jas argumentuoti.
5.	Euristinis-taikomasis	Šis metodas padės mokymų dalyviams patiems ieškoti atsakymo ar problemos sprendimo būdo. Šiam metodui taikyti būtina dalyvių patirtis. Kadangi mokymo dalyviai jau turės kitų mokymų praktikos, pavyzdžių, dėstytojas suteiks galimybę skatinti dalyvių savarankišką mąstymą, bus ieškoma teisingo atsakymo, reikiamų apibendrinimų ir jų motyvų
6.	Darbas grupėse	Mokymo metodas, kai dėstytojas parenka temą ir vadovauja jos plėtotei užduodamas klausimus ir skatindamas mokymų dalyvius pasisakyti (diskutuoti). Dirbdami grupėje mokymų dalyviai gerina tarpusavio ryšius, sukuria pasitikėjimo ir paramos atmosferą. Mokymo dalyviai turi galimybę lavinti kūrybingumą, tobulina tiek specifinius darbo, tiek komunikavimo ir socialinius gebėjimus.

1.5. Mokymo planas (Tiksliai nurodomos teorinės ir praktinės mokymo valandos. Mokymo plane įrašomas pertraukų skaičius bei jų trukmė):

Eil. Nr.	Temos pavadinimas	Mokymosi valandos		
		teorinės	praktinės	iš viso
1.	Įvadas į socialinį verslumą: žingsniu toliau. <i>Praktiniai darbai: „ledlaužis“, diskusijos, atvejų analizė, savo kaip socialinio verslininko profilio sudarymas.</i>	2	2	4
2.	Socialinių pokyčių kūrimas. Socialinės vertės pasiūlymas ir socialinio verslo galimybių nustatymas. <i>Praktiniai darbai: diskusijos, minčių lietus, grupinis darbas (bendruomenės išteklių žemėlapis, socialinių verslo galimybių identifikavimas, socialinės vertės pasiūlymas).</i>	2	2	4
3.	Skurdo kultūros keitimas. Skurdo mažinimo iššūkiai. Bendruomenės vaidmuo skurdo mažinime.	2	2	4
4.	Į žmogų orientuotas dizainas: partnerystė su bendruomene siekiant spręsti socialines problemas. Idėjų žemėlapis ieškant sprendimų. Design thinking (Lego seriuos play). Įgalinimo modelis: partnerystė su bendruomene.	2	2	4
5.	Viešoji komunikacija socialiniame versle. <i>Viešosios komunikacijos raiška medijose, tikslinių auditorijų ir jų poreikių identifikavimas, STEPPS modelio taikymas socialinio verslo idėjos sklaidoje.</i>	2	2	4
6.	Įvairovės/ lygių galimybių įtaka verslo sėkmei (teisės, nuostatos, verslo dėmenys) Lygių galimybių gerosios praktikos	2	2	4
Iš viso:		12	12	24

Tarp 1 ir 2 temų reikalinga pertrauka – 1 val. trukmės. Tarp teorinių ir praktinių užsiėmimų 1 ir 2 temose reikalingos trumpos pertraukos (2x15 min.).

1.6. Mokymo turinio aprašymas (dėstomos temos (aprašomos mokymų temos turi sietis su programoje iškeltais tikslais ir uždaviniais), mokymų metu vykdomi praktiniai užsiėmimai (pavadinimai, trukmė, turinys), pagrindinės sąvokos, darbo metodai bei jų aprašymas ir pan., 1-3 psl.)

Mokymų pirmajam uždaviniui įgyvendinti dėstomos dvi temos – Įvadas į socialinį verslumą: žingsniu toliau; Socialinių pokyčių kūrimas. Socialinės vertės pasiūlymas ir socialinio verslo galimybių nustatymas.

Mokymų dalyviai pradeda mokymus „ledlaužio metodu“, siekiant sušildyti psichologinę mokymų atmosferą. Praktinių užsiėmimų metu analizuodami konkrečius atvejus užsienio ir Lietuvos kontekste, įtvirtina gautas teorines žinias. Prieš kiekvieną nagrinėjamą temą pateikiami probleminiai klausimai, o išanalizavus teorinę medžiagą probleminiai klausimai pagrindžiami, analizuojamos praktinės situacijos, pateiktos dėstytojo ar dalyvių. Mokymų dalyvis sudaro savo kaip socialinio verslininko profilį. Taip pat atliekamas grupinis darbas, įgalinantis mokymų dalyvių savarankišką mokymąsi, komandinį darbą ir gebėjimą priimti sprendimus, naudojant diskusijos, minčių lietaus ir kitus metodus.

1.6.1. Įvadas į socialinį verslumą: žingsniu toliau. Praktiniai darbai: savo kaip socialinio verslininko profilio sudarymas.

Probleminiai klausimai: Kaip apibūdinamas socialinis verslas? Ką būtina žinoti prieš jį pradedant? Kaip sudaromas verslininko profilis socialinio verslumo kontekste?

Mokymų dalyviai yra supažindinami su socialinio verslo koncepcija (socialinės įmonės, socialinio verslo ir socialinio verslumo sampratomis), jo profiliu. Paaiškinami ir analizuojami socialinio verslumo pagrindai. Pateikiami pradiniai klausimai, į kuriuos būtina atsakyti pradedant socialinį verslą (kas, kodėl, kada, kaip turi būti žinoma prieš užsiimant socialiniu verslu). Pristatoma socialinio verslininko profilio sudarymo metodika.

1.6.2. Socialinių pokyčių kūrimas. Socialinės vertės pasiūlymas ir socialinio verslo galimybių nustatymas. Praktiniai darbai: bendruomenės išteklių žemėlapis, socialinių verslo galimybių identifikavimas, socialinės vertės pasiūlymas.

Probleminiai klausimai: Kas turi būti žinoma apie teisinę aplinką ir struktūrą? Kokia yra bendruomenės išteklių žemėlapio sudarymo metodika? Kaip atliekama socialinio verslo galimybių paieška? Kaip ir kokios struktūros socialinės vertės pasiūlymas gali būti formuojamas?

Mokymų dalyviai supažindinami su teisine aplinka ir struktūra, būtina žinoti prieš pradedant socialinį verslą. Pristatoma bendruomenės išteklių žemėlapio sudarymo metodika. Paaiškinama, kaip atliekama socialinio verslo galimybių paieška ir kokie socialinės vertės pasiūlymo sudarymo žingsniai.

Mokymų dalyvio užduotis išsiaiškinti, kaip jie gali identifikuoti socialinio verslo galimybes ir pateikti socialinės vertės pasiūlymą. Atliekamas grupinis darbas, kurio metu minčių lietaus, diskusijos metu identifikuojama galima sritis, kurioje būtų kuriamas socialinės vertės pasiūlymas (sudaromas bendruomenės išteklių žemėlapis, ieškoma socialinio verslo galimybių). Analizuojami vidiniai ir išoriniai veiksniai, darantys poveikį socialinės vertės pasiūlymui. Trumpai pristatomi išgeneruoti socialinės vertės pasiūlymai.

1.6.3. Skurdo kultūros keitimas. Skurdo mažinimo iššūkiai. Bendruomenės vaidmuo skurdo mažinime.

Probleminiai klausimai: Kokiomis priemonėmis yra mažinamas skurdas? Kaip koreliuoja skurdas ir socialinis verslas? Koks bendruomenės indėlis skurdo mažinime?

Mokymo dalyviai supažindinami su skurdo samprata. Aptariami skurdo metodologiniai klausimai ir lygiai. Įvertinama skurdo kultūra. Aptariamos skurdo mažinimo priemonės. Atliekamas grupinis darbas, kuriuo metu naudojant „Etiketės“ metodą identifikuojami bendruomenės stipriosios pusės, kurios yra svarbios vystant socialinę verslą. Bus dėmesys sutelktas į dalyvavimu grįstą vietos bendruomenės vystymą (angl. participatory community development), suprantamą kaip sąveikos dalyvių vietos bendruomenėje socialinės atsakomybės (angl. corporate social responsibility) realizavimą per dalyvavimą – vietos bendruomenių įtraukimą ir vystymą – siekiant pozityvaus pokyčio ne dėl materialinės naudos, bet dėl vietos bendruomenės gerovės.

1.6.4. Į žmogų orientuotas dizainas: partnerystė su bendruomene siekiant spręsti socialines problemas. Idėjų žemėlapis ieškant sprendimų. Design thinking (Lego seriuos play). Įgalinimo modelis: partnerystė su bendruomene.

Probleminiai klausimai: Kaip tapti bendruomenės partneriu siekiant spręsti socialines problemas. Kaip įgalinti bendruomenės narius padėti silpniausiajam bendruomenės nariui?

Mokymo dalyviai supažindinami su kūrybiniu požiūriu į problemos sprendimą, kuris prasideda nuo žmogaus ir baigiasi naujais sprendimais, kurie pritaikyti jų poreikiams. Mokymo dalyviai grupelėse dalinsis empatijos ugdymo metodais, mokysis idėjų generavimo, ieškant naujoviškų sprendimų socialinės problemos spręsti bei gauti bendruomenėje pridėtinę vertę. Pasinaudojant Lego Seriuos play metodika, ieškos naujų, originalių idėjų ir efektyviai spręs bendruomenės, socialines problemas, tuo pačiu gerindami tarpusavio komunikacijos įgūdžius. Taip pat mokymo dalyviai bus supažindinami su įgalinančios aplinkos konstravimo prielaidomis (kūrybiškumas skatinimas, rizikos ir nesėkmės tolerancija, komandinis darbas, bendradarbiavimu grindžiama veikla).

2. ĮGYJAMA KOMPETENCIJA

2.1. Išklaušęs mokymus pagal Programą asmuo žinos:

- Socialinio verslo sampratą ir bruožus.
- Socialinio verslo kūrimo procesą.
- Socialinio verslo galimybių paieškos formas.
- Socialinės vertės pasiūlymo sudarymo technikas.
- Skurdo mažinimo priemonės;
- Naujas problemų sprendimo metodas siekiant kurti socialinį verslą.

2.2. Išklaušęs mokymus pagal Programą asmuo gebės:

- identifikuoti socialinio verslo galimybes.
- įvertinti tokio verslo įgyvendinimo galimybes ir poreikius.
- sudaryti socialinės vertės pasiūlymą.
- Suvokti socialinio verslo naudą
- Burti bendruomenę socialinės problemos sprendimui bei pelno generavimui.

3. ŽINIŲ ĮVERTINIMO FORMA:

Socialinio vertės pasiūlymo (grupinio darbo) pristatymas visiems mokymų dalyviams.

Geriausių idėjų atranka tolimesniems projekto etapams.